

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanica“ se plačuje za navadno tristo- no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della cattedra 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koronji v Stična - vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Slovenske šole v drž. zboru.

Zadnjič smo videli, kakó je dr. Jos. Tonkli popisoval in pojašnjeval šolske razmere po vseh pokrajinah slovenskih. Danes se ozirom nekoliko dalje o istih razmerah. Takoj v isti seji je odgovarjal naučni minister bar. Conrad tudi našemu poslancu.

Gledé na to, da se zanemarija slovenščina v ljudskih šolah, rekel je naučni minister, da ima vlada roke zavezane. Skliceval se je na §. 6 drž. ljudsko-šolskega zakona, vsled kterega določuje dež. š. svet, v kakem jeziku naj se podučuje. Dež. š. svet pa je zaslísal občine, ki vzdržujejo šolo, in takó se je potem na Goriškem določil nemški jezik za podučevanje v ljudski šoli. Občine pa imajo odprto pot do nauč. ministerstva za opravičene pritožbe, kakor so se pritožile za ta del tudi isterske občine. V Istriji so tudi slovanske občine zahtevale ital. poduk v ljudski šoli, kjer se je prej po lastnih skušnjah ministrovih podučevalo samo v slovenskem ali hrvaškem jeziku. Nekatere občine so se pa pritožile pri ministerstvu zoper naredbo dež. š. sveta, in ministerstvo je zopet določilo slovanski poduk takim občinam. Minister se celo spominja, da se je bil dež. odbor proti eni teh občin pritožil pri upravnem sodnem dvoru, ali sklep nauč. ministerstva je potrdilo tudi to sodišče.

Dalje se obrača nauč. min. proti dr. Tonkliju, češ, da je prav, ako imajo starši pravico otrokom na srednjih šolah določevati učni jezik, potem pa, da so otroci veled posebne določbe zavezani učiti se vsa gimnazijska leta v istem učnem jeziku. Kjer se greši proti tej določbi, odprta je pot za pritožbo.

Da so se imenovali profesorji za slovenske dežele, da si ne večji slovenskega jezika — minister ne more pomagati, ker ima dež. š. svet oblast predlagati profesorje. Sklicuje se na to, kakor da bi bil dež. š. svet zares popolno avtonomna oblast, ki deželne razmere pozna in se po teh razmerah tudi ravna!

Gledé na učiteljske pripravnišnice hoče nauč. min. še pozneje kako spregovoriti, pravi pa, da je z novo naredbo v Ljubljani dokazal svoje prepričanje o potrebi domačega podučevanja tudi na učiteljskih. Imenovana naredba pa je samo za poskušnjo na eno leto. Min. misli, da je potreben na teh zavodih tudi nemški učni jezik, češ, da so učitelji sposobni potem tudi za neslovenske pokrajine.

Poslanec dr. Schmiederer-ju ni bilo po misli, da je dr. Tonkli slovensko šolstvo slikal po dejanskih razmerah. Trdil je oni poslanec, da mariborska pripravnišnica ima take učitelje, ki znajo nemški in slovenski. Edino učitelja za telovadbo in nemščino da sta Nemca. Tudi da odgovarjajo učenci lahko nemški ali slovenski na prasanja iz veronauka in pedagogike. Vadioca pa da je v spodnjih razredih popolnem slovenska, in samo v zgornjih razredih po potrebah nemška, češ, da za više razrede Slovenci niti knjig nimajo! Slovenščina da se tukaj toliko pospešuje, da se da preskušati letos celo 7 nemških učencev iz vseh predmetov v slovenskem jeziku.

Na to se je dr. Tonkli oglasil, da bi v odgovoru nauč. ministra nekaj popravil. Povedal je še enkrat, da za srednje šole goriške je bilo ministerstvo s posebnim razglasom zaukazalo odstraniti slovenščino kot obligatni predmet. Po prejšnji določbi bila je slovenščina in nemščina obligatna. Zdaj pa se ne prasha več, ali je kdo Slovenec ali Italijan, v namen, da bi si svoj jezik prilastil, ampak prasha se samo, kateri jezik se hoče kdo naučiti. Pripetilo se je celó, da se je učenec ital. narodnosti izbrisati dal v drugem polletji za italijanščino, in izbrisali so ga. Dež. šol. svet pa je samoupraven (avtonomen) samo po imenu, ker vlada imenuje 6 njegovih udov, izvoljena sta pa samo dva. Dr. Schmiederer je sam moral pritrditi, da se v Mariboru podučuje slovenski samo v 2 predmetih. Tudi je v Mariboru za slovenščino učitelj, ki še izpita nima zato. Tudi ne zadostuje, da bi se samo pedagogika podučevala slovenski, temveč potreba je, da se uvede slovenščina kot učni jezik v vse predmete, ako hočete izobraziti ljudski šoli zmognih učiteljev.

Dr. Lustkandl je nemšk poslanec, ki misli, da

ima tudi v parlamentu še nevedne učence pred seboj; spozablja se, da drugi zastopniki so se že davno izšolali v naukih, katere jim hoče on razlagati. On se je pokazal pri mnogih prilikah hud nasprotnik Slovanov, in Slovence bi rad kar požrl, in jih je v drž. zboru znižal na pol milijona duš. Za slovenske srednje šole bi on že zarad tega ne bil, ker Kranjska n. pr. šteje tudi nekaj tisoč Hočevarjev. Kakor da bi ti ne imeli že svoje, dasi skoro prazne gimnazije!

Potem pride dr. Vošnjak na vrsto. On dokazuje, da Slovenci pod tem ministerstvom niso v šoli še nič dosegli, in z novo naredbo za ljub. pripravnišnico ni nauč. min. še toliko povrnil, kar so Slovenci živili že pod ministerstvom Hohenwartovim. Vlada sama ni povsem tega kriva, pač pa uradniki, ki so ostali od prejšnje vlade in delujejo v zmislu iste vlade. To se razvidi iz tega, da dež. š. sveti izdajajo sedanjí vladi nasprotné sklepe. Vlada bi se temu lahko ustavila, ker imenuje ona ude dež. š. sveta, in sta v tem svetu vsaj za deželo, katero on zastopa, samo 2 ude iz dež. odbora. Ker pa vlada drži križem roke, ji dež. š. sveti nasprotujejo, in sicer z navskrižnimi sklepi v raznih pokrajinah. V Kopru se vsled tega podučujejo drugi predmeti v slovenščini, kakor v Gorici, in na ljubljanski pripravnišnici za učitelje drugi kakor na pripravnišnici ljubljanski za učiteljice!

V Mariboru je vse pri starem, in g. poslancu za Maribor (dr. Schmiederer-ju) mora dr. Vošnjak popraviti 2 neresničnosti, čemur se desnica drž. zbora po pravici začudi. Ni resnično, da bi nemški kandidatje v Mariboru delali izpit iz vseh predmetov v slov. jeziku, ker učni jezik je samo nemški, in vsi predmeti razun slovenščine se izprašujejo v nemškem učnem jeziku. Tudi ni resnica, da bi Slovenci knjig ne imeli za ljudske šole. Imajo jih za vse razrede do najvišega razreda že kakih 30 let in sicer iz c. kr. zaloge šolskih knjig!

G. mariborski poslanec se je motil in meril je morda na knjige za učiteljska in srednje šole. Ali tudi za te šole jih imamo že večino, in učno ministerstvo je krivo, ako nimamo še vseh, ker dokler se ne podučujejo predmeti v slovenščini, tudi knjige se ne tiskajo, dasi jih imajo slovenski profesorji v rokopisih izdelane.

„Matica slovenska“ je tudi že izdala nekaj šolskih knjig in jih takoj izda še več, kedar se zaukaže poduk predmetov v slovenščini. Kranjski dež. zbor je tudi odločil matico 10.000 gld. za slovenske učne knjige srednjim šolam in učiteljskim pripravnišnicam.

Naučni minister je zaukazal na ljublj. učiteljski pripravnišnici podučevati več predmetov tudi zanaprej v nemškem jeziku. Ali dr. Vošnjak ga je dobro zavrnil, ko je navedel, da mnogi dež. š. sveti so že sklenili, sprejemati v ljudske šole učitelje krajane ali take, ki so iz istih dežel in istega jezika. Samo rojak, učitelj iz istega naroda, se posveti z ljubeznijo otrokom, ki govoré njegov materin jezik. Ljudska šola naj ima torej domače učitelje, za to pa ni treba, da bi se učitelji sami podučevali v tujem jeziku raznih predmetov. Od učiteljev za ljudske šole se pa tudi preveč zahteva, in to je škodljivo, ker so potem mnogi učitelji prenapeti in se bahajo s svojim znanjem, kakor da bi si bili prisvojili znanje in omiko vseučilščnikov. Pohlevniše naredbe bi bile ljudski šoli veliko koristniše.

Dr. Vošnjak se dalje čudi, zakaj ni nauč. minister nič storil za mariborsko učit. pripravnišnico, ko je vendar ta zavod določen samo spodnjim Stajarcem, tedaj Slovincem. Kljubu lanski v drž. zboru skleneni resoluciji nauč. ministerstvo ni storilo ničesar tudi za srednje šole, ne in Kranj ima letos enako nevedno osnovano spodnjo gimnazijo, kakor lani. Lani se je oglasilo 23 učencev na celjski gimnaziji; ali niso jih sprejeli, ker neki niso bili dovolj zreli v nemščini. Silili so jih zamuditi še 1 leto zarad nemščine v pripravljavnici. To pa je velika krivica slovenskemu narodu, in bi se odpravila, ko bi bil naraven prestop iz ljudske šole v srednje šole. Zakaj bi spodnji razredi srednjih šol ne imeli slovenskega učnega jezika, potem ko bi v zgornjih razredih popolnem zadostoval utrakvijem!

Nauč. min. bi rad videl srednješolske učence iz širjih krogov; ali po dosedanji naredbi godí se ravno nasprotno. Edino meščanski in uradniški sinovi morejo zahajati na srednje šole, kmečki pa ne, ker bi morali po 1 leto več zamujevati v pripravljavnici!

Pa dr. Vošnjak noče dalje ponavljati razlogov in pritožeb svojih somišljenikov; zato priporoča nauč. ministru, naj podeli enakopravnost dejansko tudi slovenskim šolam, kakor jo je ministerski predsednik v prestolnem govoru slovesno obljubil tudi slovenskemu narodu.

Govor dr. Vošnjakov, ki smo ga le posneli v bistvenosti, odobrila je desnica drž. zbora z dobroklicli.

Slovenci ne izrazijo želje v drž. zboru, da bi jim nasprotniki izrečno ne spodbijali njih zahtev. Že drugi dan po govorih naših poslancev (5. t. m.) se je oglasil poslanec kupčijske zbornice tržaške g. Teuschl *) proti dr. Tonkliju. Itakel je g. Teuschl med drugim to le: „Kdor bi po vseh slovenskih okrajih nepristransko popraševal, izvedel bi, da slovensko ljudstvo najtopleje želi naučiti se nemškega (čujto! na levici), zlasti pa na Primorskem tudi italijanskega jezika. (čujto! čujto! na levici). Zatorej se moram res čuditi, kako se je moglo v tej v. zbornici pritoževati, kakor da bi se zatiralo slovensko ljudstvo; naopak je mogoče trditi in dokazati, da se niti enemu otroku ne odjemlje poduk v slovenskem jeziku** (Dobro! na levici.)

Slovenski narod je g. Teuschlu odlomek (fragment) in ne narod! (Zató pa nam ti ljudje pomagajo do skupne administracije!! Ur.)

Po mislih tega poslanca bi se morali slovenski otroci učiti italijanščine v ljudski šoli tudi zarad tega, ker Dantejev jezik ima klasično in bogato literaturo! Pa poglejmo rajši, kakó je dr. Tonkli odgovoril nauč. ministru, in kakó je ob enem zavrnil gosp. Teuschla.

Dr. Tonkli povdarja, vnovič da Slovenci nimajo nene srednje šole. Italijani pa, da si jih je na Primorskem samo ena tretjina, imajo v Trstu ital. komunalno gimnazijo in ital. realko; v Istriji imajo v Kopru svojo gimnazijo in v Piranu ital. realko.

Nauč. minister se je izgovarjal, da ima dež. š. svet pravico določevati jezik v ljudski šoli. Dr. Tonkli pa ministra zavrne z opozorom, da dež. š. svet je podrejen nauč. ministerstvu, in dež. š. svet moral bi se ravnati pri določevanju učnega jezika v ljudski šoli na drž. osnovne zakone. In po teh zakonih bi morali primorski Hrvatje in Slovenci imeti svoj jezik v ljudski šoli! Kjer se dež. š. svet na to stran pregreši, bi ga moralo ministerstvo opomniti na temeljne zakone. Tu ni treba drugih pritožeb; dovolj je ministerstvo izvé o nepostavnih sklepih. Dr. Tonkli je take sklepe vladi izročil, naj tedaj stori vlada svojo dolžnost.

Na goriški gimnaziji in realki se podučuje edino v nemškem jeziku, kljuba temu, da so občine neštevilnih prošinj izročile za uvedbo narodnega jezika v šolah, kljuba temu, da je dež. zbor odposlal vladi enake sklepe prejšnja leta in tudi leta 1880! Vlada bi se morala vendar ozirati na opravičene in utemeljene želje, zlasti ko je tudi dež. zbor enake težnje obravnaval in vladi odpošiljal peticije v istem zmislu. Na to prime dr. Tonkli še g. Teuschla takó-le:

„Pri tej priliki ne morem opustiti, da bi ne zavrnil nekaterih silovitih napadov gosp. poslanca tržaške kupčijske zbornice. G. poslancu tržaške kupčijske zbornice je vse prav in lepo, kar se godi Slovincem gledé na tlačenje narodnega jezika; njemu je vse lepo, kolikor se Slovincem zabavlja. Popraviti moram nekatere pomote, katere je ta poslanec izrekel. Misli je, da po naredbi deželne šolskega sveta lahko starši določujejo, v katerem jeziku naj se njih otroci podučujejo.

*) „Soča“ je bila zadnjič po pomoti počastila toga poslanca z doktorstvom, katero bi zaslužil, ko bi puhla sofistika pomagala do tega naslova. Ur.

**) Kdo je dal v zadnjem času povod, da je sploh mogoče našim nasprotnikom kaj takega trditi v drž. zboru? Ured.

Temu, gospoda moja, pa ni tako, ampak deželni šolski svet po postavi določuje brez prasanja staršev naučni jezik v ljudski šoli. Deželni šolski svet se pri tem po največ ozira na predloge krajnega ali pa okrajnega šolskega sveta, v katerem zadnjem so pa skoro vsi udje imenovani od vlade, tedaj tudi od nje odvisni. Tu moram omeniti neko napako, ki se ravno v Istri nahaja. V tej kronovini vlada tak občinski red, da je skoro vsakej veliki županiji srednje kak italijanski kraj. Vsled tega delujejo razni elementi na to, da v občinskem zboru imajo Italijani večino. In na ude hrvaške ali slovenske narodnosti pritrjuje različno toliko, da glasujejo z Italijani. In tega izvršajo sami oni sklepi, ki mesto narodnega jezika povsah ljudskih šolah vpeljujejo laški učni jezik. Čisto znano je, da okrajni glavarji pri volitvah v županijske zastope močno delujejo na to, da imajo italijanski jezik večino v teh zastopih. Pred vsem naj tu pokažem le na Pazin, kjer voditelj c. kr. okrajnega glavarstva v tem zmislil kaj močno dela.

Lehko vas opozarjam na Žrnjivo. V tej občini je občinski zastop dvakrat sklenil, da naj se hrvaščina v ljudski šoli uvede kot učni jezik. Obakrat je deželna šolska gosposka uničila dotični sklep (čujte! čujte! na desnici). In visoko ministerstvo ni zavrnilo deželne šolske gosposke ter ni hotelo potrditi občinskega sklepa. Tako se je zgodilo, da se v tej skozi in skozi hrvaški občini v ljudski šoli otroci laški podučujejo (čujte! čujte na desnici). Nadejam se, da visoka vlada boede tudi tu izpolnila svojo dolžnost, tem bolj, ker jo očitno na to opozarjam. Koliko se v Istri stori za ljudsko šolo, najočitnejše spričujo to, da je v tej deželi le v Kastvu ljudska trirazrednica, nikjer n. nobene štirirazrednice, drugod so le enorazredne ali dvorazredne ljudske šole.

Tudi na Goriškem ni nobene peterozrednice in napačno so poročale novine, češ jaz sem se pritoževal, da se je v peterozrednici nemščina uvedla kot posebni učni predmet. A meni se je zdelo le nepravilno, neumno, kar sem tudi povdarjal, da se je na Goriškem v več enorazrednicah nemščina vpeljala kot učni predmet; to hodo z malo gotovo vsi strokovnjaki in šolniki spoznali za nepravilnost in neumnost.

Vse drugače je z določevanjem narodnega jezika. Že za ministerstva Bachovega se je bila pripravila naredba, po kateri so morali učenci pri vpisovanju v srednje šole naznaniti svojo narodnost. Po tej določbi je bil poduk materinega jezika slovenskega ali pa italijanskega obligaten za učence dotične narodnosti — in slabi red v tem predmetu je tudi zaviral dijak, da ni prestopil v višji razred. Jaz pa sem zadnjič bil nek vladin ukaz, ki ga je bil pred nekimi leti pripravil minister Stremayr, in ki je odpravil ono dolžnost dijakov učiti in naučiti se materinega jezika. Kazal sem na to, da je v srednjih šolah učencem dano na voljo, ali se hočejo učiti materinščine ali ne, in to je ona napaka, katere jaz dovolj grajam in bičati ne morem. Če je že nemščina uvedena kot učni jezik v srednjih šolah, bilo bi vendar primerno, bilo bi vsaj pravično, da bi bili učenci zavezani gojiti tudi narodni jezik — in sicer s tem, da bi bil narodni jezik za vse učni predmet.

Gosp. poslanec tržaške kupčijske zbornice je trdil, da ko bi po slovenskih okrajih popraševali, bi bili vsi za nemški učni jezik. Jaz pa vas le opominim, da sem pred volitvijo svojim volilcem, najbolj odličnim zastopnikom kmečkih županij goriških razvil program, po katerem se mislim ravnati. V tem programu sem povdarjal, da se bodem potegoval za moč in edinstvo države, da se bodem potegoval za vpeljavo narodne ravnopravnosti, da se bodem potegoval, da se nemščina ne bode izključila iz srednjih šol, temveč da se bode gojila toliko, da se je bodo učenci v srednjih šolah popolnoma naučili. Opominil sem tudi volilce, da se bodem potegoval za vstanovljenje meščanskih šol ter rekel, ker te šole najbolj ugajajo obrtniškemu in kupčijskemu stanu, da se v njih vsak učenec nemščine kot posebne predmeta uči.

S tem programom so se moji volilci popolnoma skladali; iz tega pa očitno sledi, da oni — namreč Slovenci — najprej želijo, da bi se gojil njih jezik slovenski in da poleg tega podučevanje nemškega jezika ravno tako malo izključujejo kot jaz. S tem je popolnoma spodekpana trditev g. poslanca tržaške kupčijske zbornice. Da sem se pritoževal zaradi tlačenja slovenskega jezika, da se celo brani naučiti se ga, to je resnica, a g. poslanec Teuschl ni navedel ni jednega fakta, ki bi temu oporekal.

Napake v Istri sem denes z nova omenil, in kolike napake se v tem oziru godé na Koroškem, za to sem v predzadnji seji naštel dovolj fakt in teh nikdor ni spodbil. G. poslanec je rekel, moj program glede na srednje šole se ne dá izvršiti, rekel je, da ni mogoče nižje razrede ločiti v vstricne oddelke in v njih v materinščini podučevati, potem pa v višjih razredih zopet združiti Slovence in Italijane ter jih skupaj z nemškim učnim jezikom podučevati. Temu nasproti naj le omenim, da sem govoril s premnogimi strokovnjaki in šolniki, in skoro vsi so se zlagali z mojim programom.

In prepričan sem, da se bodo učenci v višjih razredih lažje in uspešneje podučevali z nemškim učnim jezikom, ko pa se na podlagi materinščine pri-

vadili v štirih nižjih razredih nemškega jezika, gotovo dosti uspešneje, kot če iz narodne ljudske šole prestopajo v srednje šole ter se tu h kratu v vseh predmetih nemški podučujejo. Izmed teh dveh naredeb, mislim, se moja priporočila sama ter bi imela prednost imeti pred dosedanjim vladno.

Kar pa se tiče slabih nasledkov o vsiljeni vpeljavi nemškega jezika v ljudske šole in o poitalijančevanju ali ponemčevanju slovenskega naroda, tu moram pač z nova pritrčiti mojim besedam. Povdarjam sem, kake nevarnosti izvirajo iz poitalijančevanja slovenskega naroda. Dalje naj tu omenim, da od leta 1862 na Primorskem ni bilo nobene politične tožbe, v kateri bi bili slovenski sinovi zatoženi, pač pa je bilo mnogo zatožencev italijanskega jezika in med njimi premnogo odposilnikov ali renegatov. Pač lahko rečem, da odposilniki so najnevarnejši ljudje, kajti zmerom in povsod se morajo ponesti in ravnati jako strastno ter pri novi narodnosti stati na prvi straži, da s tem vsaj nekoliko odstranijo naravno nezaupnost naroda, h kateremu so pristopili. Teja pač ne bode nikdor tajil, kajti zgodovina to očitno spričuje. S tem tudi nisem sumičil italijanskih prebivalcev, ampak sem le pokazal na posamezne dogodke; jaz sem celo potegnul se za italijanske prebivalce na Goriškem, kar se tiče njih udanosti do cesarske hiše ter rečem, da se Slovenci in Italijani na Goriškem med soboj skušajo, kako bi bolj pokazali svojo udanost državi in presvitli vladarski rodovini.

Kar se tiče onih besed, s katerimi je g. poslanec Teuschl zagovarjal nj. ekscelenco c. kr. namestnika tržaškega, ne morem umakniti le jedne besede ter vse svoje trditve z nova povdarjati. Navedel sem dogodek, ki se je zgodil v deželi v pričo mene — in vsaka moja beseda je gola resnica.

Namestnik je trdil, da je didaktična napaka, da je napačno načelo, če učitelj dijaku, ki ne razume tujega podučnega jezika, predmet pojašnjuje v znani mu materinščini. Da so na te besede naslonjene moje posledice bile popolnoma opravičene, mi bode pač vsak rad pritrčil. Tu ne morem tudi zamolčati, da je zelo zaželeno ter da je v korist uprave celo potrebno, da zna namestnik jezik dveh tretjin onih prebivalcev, katerim upravo vodi. (Prav dobro! prav resnično! na desnici.) Slavni zbor! to spričuje tudi naš preljubljeni vladar. Deputacije slovenskega naroda sprejema slovenski ter njih nagovorom udanosti odgovarja slovenski. (Prav dobro! na desnici.) To se je zadnjič tudi godilo v Trstu pri prihodu Nj. cesarske visokosti presvitlega našega cesarjeviča. Tudi pri tej priliki je Nj. cesarska visokost sprejemala slovenske deputacije slovenski. Ne smem pri tej priliki zamolčati, da je c. kr. namestnik v Trstu bil solovenskim deputacijam zapovedal, da imajo cesarjeviča ali nemški ali pa francoski nagovarjati (čujte! čujte! na desnici.); isto so tudi ukazali županu sežanskemu. A deputacije se niso ravnale po tem ukazu; kajti presvitli cesarjevič je pri predstavljenju mestnega zbora samovoljno odgovoril jednega odbornika slovenski (Dobro! na desnici.) in jednako je župane sežanskega okraja vpraševal in odgovarjal jim slovenski, če prav jim je zapovedan bil nemški nagovor. Ta dogodek je prbudil veliko zadovoljnost in veliko veselje. (Dobro! na desnici.) Tako ravnanje utrjuje vez med narodi in vladarsko hišo; ne utrjuje se pa s tem, če se silijo deputacije, da v tujem jeziku, morebiti francoski, govore s svojim vladarjem. Ako vladarska hiša tako ravna ter z narodom govori v narodnem jeziku, bi pač primerno bilo, da bi tudi namestnik Depretis tako ravnal. (Prav dobro! na desnici.)

Ta odgovor nadaljuje in končuje z onim odlomkom, kateri je bil v predzadnji „Scči“ ponatisnen. Na ta krepki oglas dr. Tonklija bil je naučni minister prisiljen še enkrat odgovarjati. O tem in o govoru dr. Viteziča prih.

Dopisi.

Iz Solkana, 22. maja. (Izv. dop.) Predvečer slavne poroke cesarjevičeve je bil Solkan lepo razsvetljen. Županovo hišo je lepšal transparent cesarjeviča Rudolfa in sedanje cesaričinje Štefanije. Šolska mladina je pela cesarsko himno in „Hej Slovani.“ Rakete so tudi spaščali. Potem je šolska mladina odšla po Solkanu prepevaje več drugih narodnih pesmi. Dan poroke je bilo pri sv. maši poleg našega starešinstva tudi mnogo občinstva. Popoludne so šolsko mladino na izletu v Kromberg lepo pogostili.

O volitvah v kupčijsko in obrtnijsko zbornico nasprotna liberalna laška stranka se volilnih listov svojih volivcev ni oddala, ker je že naprej poznala svoj propad. Pri nas v Solkanu, da si je malo volivcev za to zbornico, vendar niso bili odločilni za zmagajočo stranko. Tu je stalo vse za enim odličnim volivcem. Kakor bi se bil ta odločil, bi bili vsi drugi za njim volili. Vendar večina naših volivcev se je dala prepričati, in je volila za vladno zmagajočo stranko. Drugi pa, mislim, da so svoje glasove za prihodnje volitve prihranili. Drugod po deželi so skoro enoglasno volili za vladno stranko. Zakaj bi ne bili torej tudi naši Solkanci tega storili?

Naša čitalnica bo imela v kratkem 14. letni občni zbor, pri katerem se bo razvidelo stanje našega narodnega doma. Naša čitalnica bila je do zdaj v dobrem stanu in na dobrem glasu, v tem ko mnogo drugih narodnih društev na Goriškem drema, in jih je mnogo že zaspalo. Ali žalibog tudi pri nas, mesto da bi se društveniki množili, se vedno bolj krčijo, in bati se je propada, ako se ne postavijo na noge močje, katerim še bije narodni čut. Saj edino še to imamo, in ponosni moramo biti z našo, čitalnico katera nas gotovo še brani pred pretilnim italijanstvom. Pomisliti je treba, kako je Solkan pred nekoliko leti cvetel v narodnem in materijalnem obziru; kako so goriški Slovenci radi sem dohajali, dokler je vladal tukaj narodni življ. Skrajni čas je, da se zopet probudimo, da se močje, kateri se prištevajo Slovincem, pridružijo narodni stranki. Pozabimo vse zamere in prepire, ako so kedaj med nami nastali.

Pokažimo našim nasprotnikom, kateri bi radi jutri videli, da bi se narodna stvar v Solkanu zadušila, da tukaj ima le Slovenec vladati, ne tu sem privandranai Lahi. Predragi rojaki, rešimo še do časa narodno čast našega Solkana!

Politični pregled.

Cesarjeviču Rudolfu in njegovi visoki soprogi na čast so bili tudi Magjari napravili, zlasti v Budapešti, velike slovesnosti in svečanosti. Cesarjevič je hrvaški deputaciji odgovarjal čisto hrvaški. Cesar se je Magjarom in Hrvatom, vsakim posebe, enako ljubeznjivo in pristrčno zahvalil, kakor cislajtanskim deželam. Cesarčinja Štefanija se je, kar ni čudo, nekoliko utrudila, in zato je pot cesarjevičev v Prago odložen za nekoliko dni.

V državnem zboru je obravnavala budgeta in finančne postavbe za tekoče leto končana tudi v 3. branji. Gališka transversalna železnica je tudi sprejeta. Napravi se na drž. stroške, in je proračunjenih za njo za letos in prih. 2 leti 24 milj. gl. Začne se delati tedaj že letos. — V soboto je grof Hohenwart utemeljil svoj predlog gledé na razsodbo drž. sodnije. Levičarji so pri tem predlogu zapustili zbornico z Herbstom na čelu in so šli na Kahlenberg, gorico blizu Dunaja, kjer je lep razgled na Dunaj in dobra gostilnica. Desnica se pa tega izleta ni prestrašila. Grof Hohenwart je takoj dostojno in kot pravi državnik razjasnil, da njegov predlog varuje samo ustavo, nikakor pa ni zoper ustavo. Judovski organi fierbstovcev so sicer razsajali nekoliko, vendar pa tudi večinoma obsojali levičarjev postopanje. — Obravnaval se je v tretjič prenarejen predlog Lienbacherjev o znižanju Sletne šolske dolžnosti, kateri gre zdaj na to, da imajo pri ljudskih šolah na deželi s t a r š i pravico, otroke po šestletnem šolanju in s spričalom, da so se dosti naučili veronauka, branja, pisanja in računanja, oddati v 2letno nedeljsko ali nadaljevalno šolo, ki ne sme več ko 4 ure na teden trajati. Levičarji so zagovarjali sklep gosposke zbornice, katera vse polajšave hoče prepustiti vladi. Ta obravnava bila je ena najburnejših; od levičarjev govoril je Beer, ki je hudo mlatil po vladi, vsaj nekoliko bolj rečno je kritikoval levičar Promber vlado, za njim pa v imenu vlade, ker je minister Conrad bolan, sekcijski načelnik Pozzi. Na to se je, ker je bila še cela armada levičarjev, od desnice pa le en govornik oglasen, sprejel konec debate. Govoril je izmed desnice niževavstrijski kmet Oberndorfer, — v imenu levičarjev pa znani Ed. Suess, a tako strastno patetično gledališko, da ga je konec govora predsednik zaradi treh izrazov „Schmach“, „Simonie“ in „Verbrechen“ pozval k redu, ter galerije, napolnjene z Izraelci, dal sprazniti, ker so med Suessovim govorom neprenehoma ploskali. — Poročevalec Lienbacher odgovarjal je samo rečno — rekoč, da mu dostojnost ne pripuščata, podati se na pot, po kateri je hodil Suess. Pri glasovanju po imenih bil je sprejet odsekov predlog desnice s 7 glasovi večine. Nekaj Mladočehov se je glasovanja ognilo, in karkoli z levico hodi, bilo je vse zoper Lienbacherjev pravični predlog. Bil je pa vendar šolski predlog Lienbacherjev v tretjem branji sprejet s 151 glasovi zoper 141.

Sprejele so se ta teden tudi resolucije o posojilnicah in postavni uravnavi zavarovalnic. Predlog o borsnem davku, ki ga jeg. Obreza obširno utemeljeval, izročil se je pristojbninskemu odseku, ki ima v rokah enako predlogo tudi od vladne strani.

V Zagrebu bodo volile v mestno starešinstvo tudi ženske, ki imajo tam po novi postavi volilno pravico in okoli 800 glasov.

Fzgm. bar. Filipović, načelnik vlade v Vojni Krajini, je prosil, da sme iti v pokoj. Menda zato, ker hoče ogerska vlada dobiti v roke investicijsko zakladio v Vojni Krajini.

Na Ruskem so judje v velikem strahu in bežijo v velikem številu na avstrijsko zemljo. Avstrijski judje pa nabirajo za nje denarno pomoč. Ruski cesar je sprejel judovsko deputacijo prijazno, in rekel je, da so anarhisti krivi preganjanja judov. Mogoče, ali anarhisti bi ne imeli tolike moči na ljudstvo, ko bi to ne čutilo maščevanja v sebi.

Grofa Ignatieva, novega ruskega ministra notranjih zadev, se Nemci zelo bojé, da si ga iz politike hvalijo Bismarckovi organi. V posebni okrožnici pojašnjuje Ig. carjeve misli, da je treba zatreti sedanji uporni duh, in da je treba skrbeti za boljše odgojo in srečnije ustanove človeški družbi. Narod in plemstvo naj bi v ta namen pomagala carja in njegovim svetovalcem.

Bolgarski knez terja v posebnem pismu, da bi mu podelili Bolgari za 7 let izredno oblast, vsled katere bi on zaukazoval in gospodoval, kakor bi on hotel. Za letos naj bi ne bilo navadnega narodnega sebranja, in letos potrjeni budget naj bi imel postavno moč tudi za drugo leto. In knez naj bi imel oblast v teh 7 letih narodno sebranje sklicati v namen, da bi se ustava spremenila po naredbah, katere bi on že prej ustvaril.

Dvomimo, da je modrost kneza samega skovala te predloge. Ako jih Bolgari ne sprejmejo, se on prestolu odpové! Mi ne želimo drugega, kakor: Božja pomoč in sreča junaska, pa naj gledajo Bolgari, da brez pogojno vržejo te predloge ad acta, in naj se ozrejo po novem vladarji! Takó zvití in hudi se nam zde!

Italijani so zdaj brez ministerstva. Sella ni mogel nič opraviti. Zdaj skuša Depretis postaviti novo ministerstvo.

V Bukareštu se je kronanje novega kralja sijajno vršilo.

Grki so se s Turki pogodili. Odločene meje se odstopijo Grkom v odločenih obrokih. Prašanje je, ali jih Grki dobé brez prelivanja krvi.

Na Francoskem se bode odslej volilo v zbornico sê skrutinijem po listah, in sicer vsak departement voli toliko poslancev, kolikorkrat ima po 70.000 prebivalcev. Vsak departement je en sam volilen okraj. Voljen je oni poslanec, ki ima absolutno večino.

Tunis je sedaj v oblasti Francozov, toda turški sultan podpihava Arabe v boj in je res že dvakrat prišlo do večje praske. Pri Chalemelu je padlo 300 arabskih Krumirjev, a 28 Francozov. Angleži prežijo na Egipet, ter hočejo deželjo pograbití, brž ko Francozje zasedejo Tunis popolnem.

Domáče stvari.

Program veselice, katero napravi Goriška čitalnica sê svojo podružnico dne 28. maja 1881 na vrtu Catterini, v ta namen posebno olepšanem, na čast Nj. c. k. visokosti Cesarjeviča Rudolfa in Ces. inje Štefarije. Svirala bo cela godba tukajšnjega c. kr. pešpolka „Hess“. 1. Cesarska himna. 2. Naprej zastave Slave, ugl. Jenko. 3. Ouvertura „Slovanske narodne melodije“, ugl. Titl. 4. Duett iz opere „Lucia di Lammermoor“, ugl. Donizetti. 5. Pilger-Chor iz opere „Tannhäuser“, ugl. R. Wagner. 6. Štefanie Gavotte, ugl. Czibulka. 7. Reminiscenzen iz opere „Afrikanerin“, ugl. Meyerbeer. 8. Na zdar, čveterka, ugl. Zwartal. Pri tej priliki se bosti izrekli podobni Nj. c. kr. Vis. Cesarjeviča Rudolfa in Cesarčinje Štefarije. Potem ples na prstem. Ta program velja za vstopnico. Vsaka številka za srečkanje, katere se bodo prodajale pri vstopu, stane 20 soldov. Začetek toč-

no ob 8. uri zvečer. P. S. Veselice pa ob slabem vremenu ne bo. Odbor.

Mesto goriško ima te dni dopolnilne volitve. V 3. razr. sta izvoljena g. Jak. Cristofoletti in Ern. Bozzini.

Laha so imenovali za okrajnega živinozdravnika v Gorici namesto vrlega g. Perka, Slovenca, ki je šel letos na višo službo v Trst. Kakó bodo goriški Slovenci občevali z njim? Dopis „Sl. N.“ 25. t. m. dobro slika naše razmere za ta del. Konečno pristavlja dopisnik in mi z njim:

„Prosimo v imenu našega prebivalstva, naj bi se g. dr. Tonkli, naš poslanec, na pravem mestu oglasil zarad te zausnice, katero je zopet dobila narodna ravnopravnost.“

G. Kajetan Mugnone, učitelj na goriški mestni glasbeni šoli in učitelj pevskega zbora prvostolne cerkve goriške, umrl je v soboto, 38 let star. Pogreb so mu naredili časten, in je šel sprevod čez Travnik, po novih pravilih redka čast. Mugnone bil je iz Napolja doma.

Komenski g. župan s podpisom še 2 svetovalcev v „Poslanem“ „Ed.“ izjavlja med drugim te le besede: „... priznavamo, da na videz in sploh s političnega stališča ni bil primeren čas za to imenovanje.“ (namreč da so podelili trž. namestniku tudi v Komnu častno občaustvo). C. č. bralci naj sami cenijo vrednost te hvalovredne izjave — po prena-gljenji.

G. dež. predsednik Winkler, je bil te dni na Dunaji, menda zato da se razpusti dež. zbor krajski.

V Trstu nameravajo osnovati l. 1882 razstavo v spomin, da se bo l. 1882. petstoletnica obhajala, odkar gospoduje nad Trstom habsburška hiša. Osnovni se je že odbor za načrt razstave. Trž. namestnik je nasvetoval tržaškemu županu, da naj bi mestno starešinstvo sprožilo misel o razstavi ali čemur si bodi. Župan pa je odgovoril, da ne more tega poročati, ker bi ga starešinstvo pustilo gotovo na cedilu. „N. f. Pr.“ pravi nato: „Sapienti sat!“ Navedli smo to dogodbo, ker je zelo pomniljiva.

V Kopru se je razpočila bomba v gimnazijskem poslopiju! Ni nič čudnega na tej gimnaziji, kjer so morali zarad irredentstva zapreti enega osmošolca že lani. Žandarmerija ima v Kopru in drugih mestih po Istriji dovolj opravka samo s preiskovanji in zapori. Ono-le je žandarmerija celó starešinstveno poslopije preiskovala zarad občinskega pisarja! — „Ind.“ prinese skoro vsak dan enake novice iz Istrije, in „Ind.“ sam se konfiskuje zarad sestavkov, ki se pregrešajo proti javnemu miru, in ki vzbujajo vstajo!

Trgovinska zbornica ljubljanska ima vsled sijajne zmage narodne stranke 15 narodnjakov in 9 nemškutarjev.

V trgovinski zbornici so izvolili g. Kušarja za predsednika in posestnika S. N. Koraka za predsednikovega namestnika.

Na Dobravo, v županijo Biljansko, pridejo v nedeljo (29. t. m.) vkup župani dolenjih Brd s starešinstvi vred, pa se pogovoré o zemljiškem davku zlasti za vinograde. Poročali so nam, da bodo pretresali tudi druga prašanja o domačih razmerah. Zato naj bi se sešli v obilem številu.

Iz Renč. Poroko Njih Visočanstva cesarjeviča Rudolfa je tudi naša občina prav slovesno obhajala. T. m. ob 9. uri večer je občinski zastop napravil bakljado, ki je obhodila z vrolo prvaško godbo lepo razsvetljeno vas. O zori drugega dne naznanjalo je pritrkovanje lu 21 strelav iz možnarjev nastop veselega dneva, ob 10. uri je bila pa slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, katere so se udeležili občinski zastop, šolska mladina z učitelji in mnogo ljudstva. Posebno so pa ta praznik oživili udje podružnice veteranov, kateri je za predsednika g. P. .... iz Renč. Omenjeni g. predsednik je veterane, spadajoče k tej podružnici, t. j. iz Prvačine, Vogerskega, Bukovca, Bilj in Orehovlj, povabil v Renče, najeli so si prvaško godbo, ter se v vojaškem redu podali k sv. maši, po sv. maši šli so pred poslopije g. župana in podžupana, kjer je godba igrala cesarsko pesem, za katero so sledili živahni živiocklici. Popoldne napravili so ljudsko veselico.

Iz Gorjanskega na Krasu nam poročajo, da so tudi tam posebno slovesno obhajali poroko cesarjevičovo. Zlasti se je tega dneva veselila tudi šolska mladina, med katero so razdelili knjižico „Cesarjevič Rudolf.“ Med 4 obč. odborniki, ki so prišli med mladino v šolo, bilo pa je pogrešati tamošnjega župana, kateri neki goji s svojim po nemško pisanim imenom tako nemškutarsko ljubezen v sebi, da mu je načelo: „Deutsch, dich lieb' ich über Alles!“ Občinski odborniki so bili ta dan razkropljeni, ker pri g. županu se že takó ne morejo razveseljovati, ko ne umejo vsi g. županu priljubljene nemščine. Drugače pa je ljudstvo veselo obhajalo in končalo ta lepi dan.

V Zvoniški županiji, v Malem Repnu na

Krasu so napravili 22. t. m. na čast cesarjevičeve poroke na dvorišču župana v Repniču olepšan slavolok s podobami presvitliga cesarja, cesarice in novih poročencev, obložen z mnogobrojnimi narodnimi zastavami in s transparentom. K javni veselici z godbo došli so tudi mnogi gostje in odličniki in mnogo odlične gospode iz Proseka in Nabrežine. Zvečer gorel je na bližnjem hribu velikansk kres. Umetni ognji, svečava in goiba po vasi so praznike povečali. Pri skupnem obedu so primerne napitnice društvo oživljale, in veseli dan nam ostane gotovo v spominu. Zasluge za ta dan ima pa naše starešinstvo.

Hrvaški „Vienee“ je prinesel v 21. št. doprano Jurčičevo podobo. O Jurčiču so prinesli sestavke mnogi slovanski listu in tudi „Politik“, katera ima par dobrih stavkov o slovenskih politikih nove dobe. — „Sl. N.“ je nabral že okoli 500 gl. za Jurčičev spomenik. Vidi se tudi iz tega obče priznanje Jurčičevih zaslug.

G. Šubić, Slovenec, je slikal veliko sliko „propad“ za na strop novega češkega gledišča. Strokovnjaki imenujejo njegovo delo mojstersk umotvor.

V Spljetu v Dalmaciji je pogorelo veliko mestno gledišče. Škode je 300.000. Lahoni so kričali, kakor da bi bili dalmatinski Slovani zažgali to gledišče. Med njimi je v pokoji živeči c. kr. nam. svetovalec in renegat Jan. Kaporčić javno vpil: „Ti nacionalni razbojnik si nalaže zažgati gledišče. Ko bi jaz še zapovedoval, dal bi takoj obesiti 50 takih narodnih lumpov, in bi začel s tem .... bar. Klodićem.“ Takó Slované sramoté!

G. Caroli, dosedanji ital. minister pride neki prebivat v Trident, kjer je že njegova družina. Življenje je v Tridentu dovolj takih, ki bodo skrbeli, da g. eksministru ne bode dolg čas na avstrijski zemlji!

Blagoslovljenje zastave „delavskega podpornega društva“ v Trstu dne 5. junija 1881. Kakor se ve, se bode udeležilo te slovesnosti razna društva iz Primorskega, Kranjskega in Hrvaskega, kakor „Sokol“ Ljubljanski, pevsko društvo Ljubljansko, Sokol Zagrebški, društvo „Zora“ v Karlovcu, društvo „Danica“ v Sisku, podružnica čitalnice v Gorici, Podroška čitalnica itd. Spored: Slavnosti in z njo združene veselice 1) Ob 1/28 uri zjutraj slovesni sprejem raznih došlih društev na tržaški postaji, od tam odlaz z godbo in zastavami v gledišče „Armonia“, kder se zastave oddajo. 2) Ob 9 1/2 uri zjutraj skupna skušnja vseh pevskih zborov v dvorani tržaške čitalnice. 3) Spored blagoslovljenja zastave v gledišču „Armonia“, a. sprejem kumice, b. petje, c. pozdrav gostov, d. kumica priveže trak na zastavo in družice zabijejo žeblje, e. slavnostni govor, in predsednik izroči med govorom zastavo zastavonoscu, f. petje, g. pozdravljenje nove zastave po zastavah došlih društev, vmes svira godba, h. odhod v društvene prostore z zastavami in godbo. 5) Banket v veliki dvorani pri „zelenem hribu“ točno ob 1. uri popoldne. Kedor se hoče udeležiti banketa, bodisi obiskovalec ali domačih, mora poslati predsedništvu podpornega delavskega društva 2 gl. najdalje do 1. junija. 6) Ljudska veselica pri sv. Ivanu: Ob 4. uri popoldne se zberejo vsa društva v dvorišču društvenega stanovanja pri Judmanu in odrinejo od tam z godbo in zastavami k sv. Ivanu. — Pri sv. Ivanu sprejem društva po deputaciji okoličanov in venčanje zastav po dekletah iz okolice. — Petje. — Plezanje na visoki mlaj, kder bodo 3 darovi. — Srečkanje na sledeče darove: a) 4 cekine, b) en par zlatih uhanov, c) 4 tolarje, d) ena ura budnica in še na 10 skritih darov, med katerim imajo nekateri istinito, drugi pa le šaljivo vrednost. Vstopnina s srečko vred 20 soldov. — Ob 1/28 uri zvečer odhod v mesto z godbo in zastavami, katere se shranijo v društvene prostore. 7) Velika beseda v gledališču „Armonia“, začetek ob 8 1/2 uri zvečer. Spored: Vogel „Cigani“, pojo skupaj vsi zbori — „Križari“ ljubljanski pevski zbor — Deklamacija — „Sokol“ ljubljanski — Nedved, „Oblakom“ poje tržaški mešani zbor — Oalomek iz „Un Ballo in maschera“ poje ljubljanski pevski zbor — „Sokol“ ljubljanski — Ipačič „Kdo je mar“ poje tržaški pevski zbor s spremljevanjem orhestra — „Sokol“ ljubljanski — Hajdrih „Jadransko morje“ pojo skupaj vsi zbori. Vstopnina v pritličje 60 kr., galerijo 30 kr., sedeži 50 kr., lože v pritličju 4 gl., lože v I. nadstropje 4 gl., lože v II. nadstropje 3 gl., lože v III. nadstropje 2 gl. Ta cena se razume za slavnost zjutraj in besedo zvečer. Prosti doneski in velikodušnosti niso meje stavljené. Listi za vstopnino dobivajo se v čitalnici tržaški via alle poste št. 10, v kavarni Bott in Commercio ter v prodajalnici gosp. Fr. Žitko Corsia Stadion št. II do 4. junija, zadnji dan pa se dobivajo le pri denarnici gledišča „Armonia“. Lože in sedeži prodajajo se v društveni pisarni Via Coroneo, št. 23. 8) V ponedeljek 6. junija poslov na kolodvoru in odhod društva, Opombe: a. Za goste ceno ki bodo obiskovali slavnost v Trstu, je odbor preskrbel znižano po železnici, in se dobivajo dolične legitimacije v ljubljanski čitalnici, v prostorih „Sokola“ v Zagrebu, društva „Danice“ v Sisku, društva „Zora“ v Karlovcu, v čitalnici goriški; vsi obiskovalci družih krajev

pa se lahko obrnejo do podpornega delavskega društva v Trstu. b. Odsek za stanovanje je preskrbel nekoliko stanovanj, ki se bojo oddajala brezplačno v prvi vrsti sodelujočim gospodom od „Sokola“ in pevskega društva ljubljanskega. Preskrbel pa je več sužnih stanovanj po nizki ceni tudi za druge goste, kateri naj se blagovole obrniti v zadevi stanovanja. c. do odbora podpornega delavskega društva (odsek za stanovanje) v Trstu do 4. junija. c. Vsa društva, ki se mislijo udeležiti slavnosti, naj se oglašijo poprej vsaj do 30. t. m. pri odboru podpornega delavskega društva. d. Vsa društva, ki se udeležijo slavnosti in imajo zastave, prošene so, da prinese zastave seboj. e. Ako kdo znanji želi vstopnice v gledališče ali karte za lože, obrne se lahko prej do odbora podpornega delavskega društva, kateri sploh prav rad vstreže vsaki želji.

Trst, 20. maja 1881.

Odbor podpornega delavskega društva.

(Dramatično društvo) je izdalo v poslednjem letniku „Slovenske Talije“, v dveh vezkih (48. in 49.) sedem iger. Te so: „Tonica“, drama v 3 dejanjih; „Št!“ , igra v 2 dejanjih; „Blaznica v prvem nadstropju“, vesela igra v 1 dejanji; „Ali plavaj ali utoni“, vesela igra v 1 dejanji; „Zmešnjava na zmešnjavo“, burka u 5 dejanjih; „Štempihar mlajši“, gluma v 1 dejanji; „Izbiračka“, vesela igra v 3 dejanjih s petjem. Vsaka teh iger je tudi posebe na prodaj.

(O prazniku sv. Cirila in Metoda) 5. jul. piše „Slov“; u tako-le: Pratika naša se je zmotila, kajti god slovanskih blagovestnikov ni zapovedan praznik, razun na Moravskem, kjer sta deželna zavetnika. Letos bo se vendar po več krajih na pr. po Hrvaškem dokaj slovesno obhajal. Tudi v ljub. škofiji se ima dotično papežovo pismo nedeljo poprej brati, ali po večkrat razlagati. Prav bi bilo, da bi na tisti dan vršile se procesije za odpustke svetega leta, in bi se verniki vzlasti spodbujevali moliti za zedinjenje Slovanov razkolnikov v sv. katoliško cerkev. — V Rimu je ustanovljen poseben odbor, kateri bode prejemal slovanske romarje. Železnica južna bode znižala vozniino. S Ceskega stala bode do Rima in nazaj morda le kacic 82 gld., preračunal je „Cech“.

LISTNICA UREDNIŠTVA. Mnogo dopisov pride v prih. številkah na vrsto.

Oklic

Kdor moji ženi Tereziji brez mene kaj upa, jaz ne plačam; kdor od nje kaj kupi, ne velja in bo postavo tožen.

Avber, 20. maja 1881

ANTON PEGAN

Zbirka vseh deželnih postav

veljavnih za pokneženo grofijo Goriško in Gradiško razun šolskih postav, dobiva se v Gorici pri knjigo-tržcu Iv. Paternolli-ji na Travniku po znižani ceni 60 kr.

Zbirka obsega: deželno ustavo, občinski redni volivnik, cestne postave, postavu zastran skladanja stroškov za cerkve, duhovnijska poslopja itd., postavu zastran rabe in odvratanja vod — zastran naprave zemljiških knjig zastran varstva divjačine in druge v kmetijstvo segajoče postave. — Kakor hitro se nabere še več novih postav, bode se zbirka nadaljevala. Šolske postave pa so se zaradi tega opustile, ker so posebe na svitlo prišle v. c. k. dvorni in državni tiskarni na Dunaji.

Velika zaloga

vsakovrstnih

oblačil za gospode in gospé,

naj obilniše zbirke, dobrega blaga in krasne izdelave pri

IG. STEINER-JU V GORICI

poleg škofijske palače.

EDINA ODLIČENA

TOVARNA ZA OCET

F. BAUMGARTNER & Co.

v Trstu.

Odličena z medaljo na svetovni razstavi v Parizu 1878.

Njegov izdelek esenca domačega octa ma davkarijsko spričevalo, ki oproščuje davka po vsem cesarstvu avstro-ogerskem vsled ministerskega privoljenja — blago prve vrste — prav po ceni.

Priporoča svoj izredno dober ocet iz čistega vina.

Glavno zastopništvo za Goriško — pri gospodu

Jožefu Klietsch-u

V GORICI.

Sklenivši že 1. julija l. l. zaradi zdravja prenehati kupčijo, pričnem torej od današnjega dne naprej v moji štacuni za drobno blago vsake vrste

RAZPRODAJO po skrčenih cenah

pod tovarniškim kupom.

Pripravljen sem tudi odstopiti vse, v kakršnem stanu se nahaja, pod pogojem in po cenah, kakor se pogodimo.

Nadejaje se, da me počastite z obilnimi naročbami, se podpisem z odličnim spoštovanjem

G. F. Studeni

ulica Rastello št. 3.

STAROSLAVNE ČUDOVITE KAPLJICE SV. ANTONA PADOVANSKEGA.

Po besedah sv. evangelija „pojdit učiti ljudstvo in zdraviti bolnike“ navdihnila je očeta Filipa iz frančiškanskega reda v trinajstem stoletju srečna misel, da je iz zdravilnih rastlin nabranih v jutrovnih deželah zložil preslavne te kapljice.

Potem ko je ozdravil že na tisoče ljudi in neskončnemu številu oseb pomagal, da so živele po sto let in čez, samo ker so uživale te kapljice, objavil je, iz česa da obstojé posvetivši jih sv. Antonu Padovanskemu „čudodelniku.“

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratniše želodečne bolezni. Prav izvrstno vstrežajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper srcopok ter čistijo pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

KAKO SE RABIJO:

Kot preservativni pripomoček jemlje se po 20 do 30 kapljic na sladkorju zjutraj in zvečer; otrokom se daje pol toliko; pri zgorej imenovanih boleznih pa po eno žličko zjutraj in eno zvečer in če so boleznit trdovratne, vsake tri ure eno žličko; otrokom se daje vselej pol toliko in detetom po 5 do 10 kapljic 2 krat na dan.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljatve pa edino v lekarnici CRISTOFOLETTI V GORICI.
Ena steklenica stane 30 novcev.

Št. 96/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), ustanovljene po grofu Thurnu, v Gorici naznanja, da bode dne 13. junija 1881 začela javna dražba (kant) nerešenih zastav l. četrta leta 1880 t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca januarija, februarija in marca 1880.

Ravnatelj: Lovisoni.

Broj 3350.

Bazpis

pisarske (dninarske) službe pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Sežani z letno plačo 480 gld.

Prosilci za to službo naj vložé svoje prošnje pri omenjenem glavarstvu do

15. junija t. l.

in dokažejo, da so popolnoma zmožni slovenskega in nemškega jezika in da imajo lep rokopis.

V Sežani, 18. maja 1881.

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene Marijacejske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netečnosti, želodečni slabosti, slabodisečm dihu, kedar človeka napenja, mu kislo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalcu, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti sliu, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodeca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, prenasitenosti bodi z jedmi ali pijačami, pri glistah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih boleznih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizu „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Kremser. Machren.

Henrik Nestlé-jev redilni prah za otroke.

Velik častni diplom.

Zlata MEDALJA ob raznih razstavah. Veliko SPRIČEVAL prvih zdrav. avtoritet. Tovarniška znamenja.

Najpopolnija hrana za dojenca in slabe otroke.

ZALOGA V GORICI

G. Cristofolletti lekarnik, G B Pontoni A. pl. Gironcoli in v vseh lekarnah pokrajinskih.

Svarilo.

Pravi samo, ako imajo po krovu škatljic taka znamenja, kakoršna so videti na levi. NB. Pri nepravih škatljicah na znamenji pokrovovom ni lastno očnega podpisa glavnega založnika F. Berlysk-a.